

**PROGRAM „MLADI ZA MLADE“
KNJIŽNICE I ČITAONICE „FRAN GALOVIĆ“ KOPRIVNICA
U KONTEKSTU POTREBA ZA NOVOM ZGRADOM
KNJIŽNICE**

FRAN GALOVIĆ PUBLIC LIBRARY KOPRIVNICA
“YOUTH FOR YOUTH” PROGRAMME IN THE CONTEXT OF THE
NEED FOR A NEW LIBRARY BUILDING

Ljiljana Vugrinec
Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica
ljiljana@knjiznica-koprivnica.hr

UDK / UDC 027-053.6:022(497.5 KOPRIVNICA)
Stručni rad / Professional paper
Prihvaćeno / Accepted: 11. 5. 2017.

Sažetak

Cilj je programa *Mladi za mlade*, koji Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica provodi u suradnji s gradskim osnovnim i srednjim školama, predstaviti široj javnosti uspješne školske aktivnosti i postignuća učenika u obrazovnom i umjetničkom području, s naglaskom na međunarodnim projektima. Program se organizira svake godine povodom Dana Europe i Europskog tjedna mladih, a u razdoblju 2011.–2016. na taj se način u Knjižnici predstavilo više od 550 učenika i njihovih mentora. Gradska knjižnica pritom ostvaruje svoju ulogu središnje točke u zajednici, kao mjesto okupljanja, učenja, razmjene iskustava i predstavljanja stvaralaštva u različitim oblicima. Nova zgrada gradske knjižnice koja se u Koprivnici planira graditi trebala bi osigurati više prostora i mogućnosti za organizaciju upravo takvih i sličnih aktivnosti za mlade, koje se u sadašnjoj skučenij i premaloj knjižničnoj zgradi mogu organizirati samo povremeno.

Cljučne riječi: knjižnične usluge za mlade, uloga knjižnice u zajednici, suradnja knjižnice i škola, prostor knjižnice, nova zgrada knjižnice, potrebe korisnika

Summary

The goal of the *Youth for Youth Programme*, which the Fran Galovic Public Library Koprivnica has been carrying out in cooperation with the city primary and secondary schools since 2011, is to present successful school activities, best student achievements and art works to the general public, with an emphasis on the international projects. The Youth for Youth Programme is organized every year on the occasions of the Europe Day and the European Week. In the period from 2011 to 2016 more than 500 students and their mentors have been presented through the Programme. Thus, the Public Library realizes its role of being the focal point in the community as a place for gathering and socializing, learning, exchanging experiences, and presenting creative work in a variety of ways. The city of Koprivnica plans to build a new city library, which would provide more space and opportunities, especially for the young people, who do not have an adequate space in the present undersized library building.

Keywords: library services for young adults, role of libraries in their communities, cooperation between libraries and schools, library space, new library building, library users needs

1. Uvod – o Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica narodna je knjižnica koja kontinuirano djeluje od 1945., obavljajući funkciju gradske knjižnice, a od 1995. i županijske matične knjižnice za područje Koprivničko-križevačke županije. U svom djelovanju nastoji pratiti suvremene trendove, ali i pokretati nove, s ciljem što uspješnijeg služenja zajednici u kojoj je prepoznata ne samo kao kulturna i obrazovna ustanova već i kao mjesto susreta, otvoreno i namijenjeno svima, „učionica i dnevni boravak grada“.¹ Izvrsnost u stručnom radu i djelovanju Knjižnice na razini Hrvatske potvrđena je i dodjelom Nacionalnog priznanja Hrvatskoga knjižničarskog društva „Knjižnica godine“ za inovativan, kreativan i kvalitetan rad u 2013. godini, a Knjižnica je primila i niz međunarodnih nagrada i priznanja.²

U 2015. godini³ u Knjižnicu i bibliobus koji djeluje u okviru Knjižnice učlanile su se 9354 osobe. Broj fizičkih posjeta pri korištenju građe, usluga i programa Knjižnice iznosio je 124624 ili u prosjeku 448 posjeta dnevno, a organizirano

¹ Knjižnica i čitaonica Fran Galović : O Knjižnici [citirano: 2017-02-11]. Dostupno na <http://www.knjiznica-koprivnica.hr/knjiznica/>.

² Knjižnica i čitaonica Fran Galović : Nagrade i priznanja [citirano: 2017-02-11]. Dostupno na <http://www.knjiznica-koprivnica.hr/knjiznica/defaultcont.asp?id=25&n=2>.

³ Knjižnica i čitaonica Fran Galović : Izvješće o radu u 2015. godini [citirano: 2017-02-11]. Dostupno na http://www.knjiznica-koprivnica.hr/knjiznica/dokumenti/IZVJESCE_O_RADU_KNJIZNICE_U_2015_GODINI.pdf.

je 269 programa za djecu i odrasle s ukupno 8776 posjeta. Knjižnica je na kraju 2015. raspolagala s oko 170 000 jedinica knjižnične građe.⁴

Najveći izazov s kojim se Knjižnica već godinama suočava jest premali, skučen i neprimjeren prostor u kojem djeluje. Ukupan prostor kojim Knjižnica danas raspolaže u vlastitoj zgradi iznosi 1058 m² ili svega 32% minimalne veličine propisane Standardima za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj⁵ za tu vrstu knjižnice, a s obzirom na veličinu fonda, broj učlanjenih korisnika, broj i vrste odjela, službi i usluga i ostale mjerljive parametre. Zgrada u kojoj se Knjižnica nalazi od 1981. adaptirana je tijekom sedmogodišnjeg projekta od 1996. do 2003. godine, kada je neto koristan prostor s 500 povećan na cca 1000 m², što je na neko vrijeme omogućilo normalno funkcioniranje i nov zamah u razvoju knjižničnih usluga.⁶ No manjkavosti u zadanostima prostora tijekom posljednjih desetak godina sve više utječu na kvalitetu usluga i stupanj (ne)zadovoljstva korisnika te onemogućuju daljnji razvoj djelatnosti.

Prostor Knjižnice danas više ne može zadovoljiti potrebe smještaja naraslih fondova knjižnične građe, ali ni potrebe građana Koprivnice za novim knjižničnim uslugama i prostorima u kojima će u Knjižnici čitati, učiti i družiti se. Čak dvije trećine knjiga i druge građe već niz godina nisu dostupne korisnicima u slobodnom pristupu jer se nalaze u zatvorenim spremištima od kojih su dva dislocirana, i to na dvije različite lokacije u gradu. Posebno je velik problem skučen i neprimjeren prostor za rad s djecom, dok uopće nema odgovarajućeg prostora za mlade, za odvijanje programa namijenjenih zajednici i slično. Povrh svega, sadašnji prostor Knjižnice organiziran je na nekoliko etaža bez mogućnosti ugradnje dizala, što otežava, pa i potpuno onemogućava, korištenje Knjižnice za osobe s teškoćama u kretanju.

Stoga je Knjižnica još 2012. izradila, a 2016. dodatno ažurirala, programsku osnovu za novu zgradu Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica pod nazivom *Multimedijalna knjižnica za Koprivnicu 21. stoljeća : mjesto znanja, socijalne osjetljivosti i međugeneracijske solidarnost*⁷ kao stručnu podlogu i pomoć Gradu Koprivnici kao osnivaču u rješavanju problema prostora za rad gradske knjižnice. Gradska se uprava s ciljem rješavanja tog problema opredijelila za gradnju nove zgrade Knjižnice, a sredinom 2016. određena je i lokacija za gradnju buduće knjižnice koja će se nalaziti u sklopu novog Multimedijalnog centra, u

⁴ Isto.

⁵ Standardi za narodne knjižnice : čl. 39-41. // NN, 58(1999).

⁶ Vugrinec, Ljiljana. Lokacije i adaptacije Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica od 1945. godine do danas. // Knjižnice i čitaonice grada Koprivnice 1650.-2010. : Spomenica Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica / glavna urednica Dijana Sabolović-Krajina. Koprivnica : Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica, 2010. Str. 185.

⁷ Programska osnovu za novu zgradu Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica : Multimedijalna knjižnica za Koprivnicu 21. stoljeća : mjesto znanja, socijalne osjetljivosti i međugeneracijske solidarnosti / Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica, 2016. (neobjavljeno).

strogom središtu grada. U sljedećem razdoblju na razini Grada Koprivnice očekuje se pristupanje izradi projektne dokumentacije za novu zgradu.

U očekivanju trajnog rješenja prostora i omogućavanja njegove dostupnosti svim potencijalnim korisnicima gradnjom nove zgrade, Knjižnica se mora prilagodavati zadanim uvjetima i kroz suradnju s brojnim partnerima već sada omogućiti svim kategorijama korisnika korištenje knjižničnih usluga koje im trebaju, a osobito djeci i mladima kao najbrojnijim korisnicima, makar i u skućenom i neprimjerenom prostoru.

2. Prostor i usluge za mlade u knjižnici

Kategorija mladih korisnika – u koju prema prihvaćenim definicijama ubrajamo mlade od 15 do 30 godina starosti⁸ – obuhvaća starije osnovnoškolce, srednjoškolce, studente i mlade općenito, bilo zaposlene ili nezaposlene. Narodne knjižnice mogu značajno pridonijeti obogaćivanju kvalitete života mladih korisnika, npr. kroz pružanje dopunskih i alternativnih mogućnosti učenja u svrhu nadopune formalnog obrazovanja, ali i pružanjem novih prilika za druženje s vršnjacima, kao i za učenje na drukčiji, zabavan način. Zbog toga moderno organizirane knjižnice nastoje u svom prostoru osigurati „opušteno, sigurno, inspirativno i ugodno okruženje u kojem se sva djeca i mladi mogu izraziti i učiti jedan od drugoga, upoznati jedan drugoga, igrati se, istraživati i eksperimentirati“⁹.

Smjernice za knjižnične usluge za mladež¹⁰ naglašavaju kako je za ovu specifičnu skupinu korisnika potrebno osmisliti kvalitetne i primjerene usluge koje će zaista zadovoljavati njihove stvarne potrebe i koje će ih motivirati da se zadrže u knjižnici. Uz odgovarajuće usluge i programe, upravo je prikladan prostor u knjižnici jedan od najvažnijih uvjeta potrebnih za pružanje kvalitetnih i učinkovitih knjižničnih usluga za mlade.¹¹ Zaseban, upravo njima namijenjen prostor, u čijem će uređenju i sami sudjelovati, povećava zainteresiranost mladih da uopće dođu u knjižnicu i zatraže njezine usluge. U odgovarajuće opremljenom prostoru mladi će se korisnici dobro osjećati i u njemu će rado boraviti.

⁸ Štefančić, Vesna. Kult(ura) mladocentričnosti. // Mladi i društvo – pitanje identiteta / urednica Emina Bužinskić. Zagreb : Mreža mladih Hrvatske : Croatian Youth Network, 2010. Str. 10. [citirano: 2017-05-01] Dostupno na http://www.mmh.hr/files/ckfinder/files/MMH_biltenWEBOK.pdf.

⁹ Morić, Domagoj ; Tamara Puhovski. Rad s mladima - definicije, izazovi i europska perspektiva. Zagreb: Agencija za mobilnost i programe Europske unije, 2012. Str. 11. [citirano: 2017-05-01]. Dostupno na http://arhiva.mobilnost.hr/prilozi/05_1340010259_Istrazivanje_o_radu_s_mladi-ma_final.pdf.

¹⁰ Smjernice za knjižnične usluge za mladež / glavna urednica Ana Barbarić. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2009. Str. 17.

¹¹ Stričević, Ivanka ; Srećko Jelušić. Knjižnične usluge za mlade : modeli i koncepti. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 53, 1(2010), str. 20.

Na primjeru potrebe za uređenjem prostora za mlade korisnike u suvremenoj narodnoj knjižnici možda najviše dolazi do izražaja ideja „funkcionalnog koncepta knjižnice znanstvenog doba“¹² kao središta cjeloživotnog obrazovanja, ali i mjesta susreta i okupljanja, s naglaskom na individualiziranom pristupu pojedinim skupinama korisnika, pa čak i svakom pojedinom korisniku, u skladu s njegovim vlastitim potrebama i očekivanjima od knjižnice. Dovoljno prostora i njegova fleksibilna organizacija, koja se može stalno prilagođavati promjenjivim potrebama korisnika, kao i brzom tehnološkom razvoju, treba omogućiti svim korisnicima da u knjižnici nađu mjesto i sadržaje koji će im omogućiti osobni rast i razvoj, učenje i stvaranje, izražavanje kreativnosti, suradnju i razmjenu iskustava s drugima... Sve navedeno posebno se može primijeniti upravo na mlade korisnike.

Uz odgovarajuće formalno obrazovanje i brigu u sustavu obrazovanja, mladi trebaju sustavnu i trajnu podršku društva i izvan tog sustava kako bi razvili i ostvarili sve svoje potencijale te se osnažili za aktivno i konstruktivno sudjelovanje u vlastitom životu, kao i u životu cijele zajednice. Narodne knjižnice kao svima dostupna i sigurna mjesta u tome imaju važnu ulogu.

U sadašnjem skučenom prostoru koprivničke knjižnice, gdje nema mogućnosti za uređenje posebnog odjela za njihove potrebe, mladi su jedna od korisničkih skupina koje imaju najmanje mogućnosti i uvjeta za korištenje primjerenih i potrebnih knjižničnih usluga. Fond i usluge za mlade dio su sadržaja različitih knjižničnih odjela i raspoređeni su na više etaža u zgradi Knjižnice: knjižnična građa, npr. školska lektira, za korisnike do 15 godina nalazi se na Dječjem odjelu na polukatu u prizemlju, dok srednjoškolci moraju građu za svoje potrebe potražiti na Odjelu za odrasle u prizemlju te na Stručno-znanstvenom odjelu na drugom katu zgrade. Na isti način mladi koriste i računalne usluge – do 15 godina u Dječjem odjelu, a kasnije u Stručno-znanstvenom odjelu.

Uk2 nedostatku odgovarajućeg prostora za mlade u koprivničkoj Knjižnici, a s ciljem da mladim korisnicima ipak da do znanja kako razumije i uvažava njihove potrebe, Knjižnica je nedavno uredila „Kutak za mlade“ – smješten doslovce u kutku Odjela za odrasle, u svega nekoliko kvadratnih metara prostora. Kutak je opremljen dvosjedom i policama na kojima je izdvojena literatura – beletristika, stripovi, kao i popularno-stručni naslovi koji bi mogli biti zanimljivi mladima. Na taj način mladima je upućena svojevrsna osobna dobrodošlica u Knjižnicu, dan im je barem minimalan prostor koji mogu nazvati „svojim“, gdje uvijek mogu ne samo doći po literaturu već i neformalno boraviti i družiti se u slobodno vrijeme, prije ili poslije nastave i slično.

¹² Ožić Bašić, Dina. Svjetionici urbanog horizonta. // Narodne knjižnice za sadašnjost i budućnost: koncepti, arhitektura, tehnologija : zbornik radova / 5. savjetovanje za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj, Lovran, 3.–6. listopada 2007. ; [urednica Ljiljana Črnjar]. Rijeka : Gradska knjižnica, 2009. Str. 73.

Neizvjesnost kada će mladima u gradskoj knjižnici biti uistinu raspoloživ primjereno velik i odgovarajuće uređen prostor, i to na dnevnoj bazi, i dalje je prisutna, te se stoga Knjižnica okrenula pružanju usluga i organiziranju povremenih programa namijenjenih mladima. U osmišljavanju i izvedbi tih programa mladi i sami sudjeluju. Na taj način Knjižnica nastoji barem donekle ispuniti svoju ulogu i očekivanja mladih da im bude podrška u učenju, ali i u odrastanju općenito, u provođenju slobodnog vremena, druženju s vršnjacima te u zadovoljavanju svih potreba koje mladi ljudi u toj osjetljivoj životnoj dobi imaju. Jedan od programa koji su u tu svrhu osmišljeni jest i program *Mladi za mlade*.

3. O programu *Mladi za mlade*

Učenici osnovnih i srednjih škola i njihovi nastavnici u svojim školama redovito provode vrlo zanimljive i uspješne izvannastavne aktivnosti i projekte u kojima postižu izvrsne rezultate, i to često na nacionalnoj, pa i na međunarodnoj razini, ali javnost ponekad nije dovoljno obaviještena o tome jer nema dovoljno mogućnosti za predstavljanje tih rezultata izvan samih škola. Također, učenici iz različitih škola imaju vrlo malo prilika upoznati se s projektima koje provode njihove kolege u drugim školama. Svakodnevni raspored nastave i svih školskih obaveza takav je da se učenici različitih škola, čak i ako stanuju u blizini, zapravo ponekad vrlo malo viđaju i drže međusobno, jer za to nemaju mogućnosti zbog svakodnevnih školskih i izvanškolskih obveza.

Kako bi učenici različitih škola dobili novu priliku međusobno se susresti i družiti te pokazati svojim vršnjacima iz drugih škola, svojim obiteljima i cjelokupnoj javnosti što sve rade, mogu i znaju, osmišljen je program pod zajedničkim nazivom *Mladi za mlade*. Tu manifestaciju Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica organizira povodom Dana Europe i Europskog tjedna u okviru redovite suradnje s gradskim osnovnim i srednjim školama, tj. njihovim školskim knjižnicama. Program se provodi od 2011. godine i kroz njega je prošlo više od 550 izvrsnih mladih sudionika i njihovih mentora iz svih gradskih škola, a uključilo se i nekoliko škola iz okolnih općina. Kao suorganizator i podupiratelj od početka provođenja programa u njemu sudjeluje Koprivničko-križevačka županija kao sponzor događanja, a povremeno se uključuje i Agencija za mobilnost i programe EU. Slika 1 prikazuje dio promotivnih materijala nastalih u okviru programa.

Slika 1. Dio promotivnih materijala programa „Mladi za mlade“

Cilj je programa predstaviti široj javnosti uspješne školske aktivnosti i postignuća učenika kako u obrazovnom tako i u umjetničkom području, s naglaskom na međunarodnim projektima koji promiču suradnju, izvrsnost u različitim područjima, cjeloživotno učenje i stručno usavršavanje, učenje stranih jezika, ekologiju i održivi razvoj, očuvanje baštine, kreativnost i umjetnički razvoj i sl.¹³

Program *Mladi za mlade* redovito se održava u prostorima Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica, a svake godine priređuju se dvije priredbe – jedna za sudionike iz srednjih škola i jedna za učenike osnovnih škola. Koordinator je programa gradska knjižnica, a suradnici školski knjižničari uključenih škola. Metodologija pripreme programa je sljedeća: u suradnji s kolegama nastavnicima i stručnim suradnicima, mentorima i voditeljima pojedinih projekata, školski knjižničari u svojim školama odabiru učenike predstavljače i pripremaju ih za sudjelovanje u programu koji svaka škola sastavlja sama, u skladu s vlastitim željama, mogućnostima i aktivnostima u pojedinoj godini. Učenike sudionike mogu pred-

¹³ Jarnjak, Suzana; Dolores Vrbanić; Ljiljana Vugrinec. Program „Mladi za mlade“ u koprivničkoj gradskoj knjižnici. // Svezak 18, 18(2016), str. 20.

lagati nastavnici i sami knjižničari, ali se oni mogu i sami javiti koordinatorima u svojim školama ili u knjižnici ako žele sudjelovati. Voditelji programa također su učenici iz pojedinih škola, a mjesto održavanja je Stručno-znanstveni odjel Knjižnice, koji i inače služi kao prostor za održavanje priredbi budući da Knjižnica u sadašnjoj zgradi nema namjenskih prostora za te svrhe.

3.1 Rezultati programa *Mladi za mlade* 2011.–2016.

U prvoj godini priređivanja programa, 2011., u njemu su sudjelovale samo tri koprivničke srednje škole – Gimnazija „Fran Galović“, Srednja škola i Obrtnička škola – kako bi predstavile svoje uspješne europske projekte. Slika 2 ilustrira dio atmosfere tijekom provođenja programa. Županijski savjet za eurointegracije uključio se kao pokrovitelj programa, a Knjižnica je preuzela organizaciju, u suradnji sa školskim knjižničarima kao koordinatorima za pojedine škole.

Tijekom idućih godina broj uključenih škola, kao i učenika sudionika, stalno je rastao i program je postao jedna od redovitih i učenicima omiljenih aktivnosti koje se odvijaju u suradnji škola i Knjižnice. Od samo tri uključene škole i pedesetak sudionika u programu u 2011., manifestacija se proširila na više od 160 sudionika u 2016., kada su se, osim tri srednje škole, predstavile i tri koprivničke osnovne škole – Osnovna škola „Antun Nemčić“, Osnovna škola „Braća Radić“ i Osnovna škola „Đuro Ester“. U međuvremenu, osim nabrojanih škola, pojedinih godina uključivale su se i druge škole – npr. COOR Podravsko sunce iz Koprivnice (2015.), kao i osnovne škole iz koprivničke okolice – OŠ „Prof. Blaž Mađer“ iz Novigrada Podravskog (2011.) i Koprivnički Bregi (2012.).

U razdoblju 2011.–2016. kroz ukupno devet održanih programa u Knjižnici se na ovaj način predstavilo više od 550 sudionika, mladih izvrsnih ljudi i njihovih mentora, iz ukupno devet škola, predstavljajući svoje rezultate i uspješne projekte, svoje hobije i kreativne dosege. Predstavljen je impozantan broj školskih europskih projekata – čak 22 projekta u kojima su učenici i nastavnici kroz pedesetak programa mobilnosti bili u posjetu, studijski boravili ili obavljali stručnu praksu u 21 europskoj zemlji te na različite načine surađivali i učili zajedno s vršnjacima iz još dvadesetak zemalja Europe i svijeta. Učenici su predstavili i dvadesetak zapaženih stručnih radova i školskih ili razrednih projekata s različitom tematikom koji su ostvarili odlične rezultate ne samo u okviru škola u gradu i Županiji već i na razini države, kao i u međunarodnim okvirima. Govorilo se o ekologiji, astronomiji, streličarstvu, programiranju, poduzetništvu, biciklizmu i dr., proučavala se renesansa i stari Rim, učilo o holokaustu, o kulturnim i povijesnim znamenitostima u svijetu, o umjetničkoj keramici i volontiranju, promoviralo se čitanje i kreativno pisanje, izvodili su se plesovi i igrokazi i još mnogo toga.¹⁴ Uspješna

¹⁴ Vugrinec, Ljiljana. Program „Mladi za mlade“ u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica kao primjer djelovanja knjižnice u zajednici [citirano: 2017-01-25]. // HKD Novosti, 70

provedba svih predstavljenih projekata rezultat je zalaganja, mnogo uloženog truda i rada, znanja, umještosti i vještina učenika i njihovih mentora, profesora, ali i knjižničara koji su nerijetko članovi projektnih timova u svojim školama. Stoga je velika vrijednost programa *Mladi za mlade* što se tako vrijedni rezultati mogu još jednom predstaviti i pokazati javnosti.

Osobitu pažnju publike redovito su privlačili nastupi mladih kreativaca – kroz održane programe predstavljeni su javnosti nagrađeni literarni, likovni i drugi radovi te glazbeno-scenske izvedbe koje su osvajale priznanja na državnim i međunarodnim smotrama i natjecanjima. Nastupali su literati, glazbenici – pjevači i svirači, prikazane su dramske izvedbe i igrokazi te slikarsko i kiparsko umijeće učenika. No isto tako, priliku za nastup dobio je i velik broj mladih umjetnika i stvaratelja koji se različitim vidovima stvaralaštva vrlo uspješno bave kao svojim hobijima, izvan škole ili bilo kakvih drugih formalnih okvira. U tome su često potpuno samouki, bilo da se radi o slikanju, umjetničkom rezbaranju, pjevanju, sviranju ili literarnom stvaralaštvu. Zanimljivo je da se, prema iskustvu samih koordinatora aktivnosti u školama, školskim knjižničarima, za sudjelovanje u toj vrsti programa često javljaju upravo takvi, inače poslovlično vrlo samozatajni učenici, za koje nisu ni znali da se bave pojedinim zanimljivim hobijima ili da imaju umjetničke i kreativne sklonosti koje bi željeli nekom javno pokazati. To nam govori koliko su za mlade važne i dobrodošle takve prilike i mogućnosti za predstavljanje sebe i svoga stvaralaštva u javnosti, i to upravo u neformalnom ambijentu knjižnice – gdje se osjećaju prihvaćeno i dobrodošlo i gdje znaju da neće biti (pre)strogo ocjenjivani ni procjenjivani, već podržani i ohrabreni na svaki način, kao što uvijek i jesu kada dolaze u knjižnicu kao redoviti korisnici.

Učeničke izvedbe u programu *Mladi za mlade* redovito prati veliki pljesak i apsolutna podrška iz publike, koju većinom čine upravo vršnjaci izvođača, a to je ujedno svakom mladom sudioniku u programu i najvažnije priznanje za njihove nastupe. Iako se zbog skućenog prostora u knjižnici obično traži mjesto više, pa dio nazočnih mora stajati ili sjediti na podu tijekom izvođenja programa, atmosfera je uvijek odlična i puna pozitivnih vibracija. Koprivničko-križevačka županija kao podupiratelj programa i Knjižnica kao organizator sve uključene učenike i mentore svake godine nastoje nagraditi malim prigodnim darovima – npr. prigodnim šalicama, privjescima, olovkama ili bilježnicama s logotipom programa *Mladi za mlade*, u znak zahvale za sudjelovanje u manifestaciji. Povremeno se, ovisno o raspoloživim sredstvima u pojedinoj godini, tiskaju i knjižice, odnosno letci s programom događanja.

Slika 2. Sudionici programa „Mladi za mlade“ iz srednjih škola – 2015.

4. Planiranje usluga za mlade u novoj knjižničnoj zgradi

Na razini Grada Koprivnice odlučeno je da će se pristupiti gradnji nove gradske knjižnice, koja je zamišljena u sklopu većeg Multimedijalnog centra. Kako bi se uopće pristupilo tom ambicioznom projektu, potrebno je ponajprije dobro i kvalitetno osmisliti cijeli koncept i sve sadržaje koje bi takav centar trebao ponuditi građanima. U očekivanju priprema za izradu projektne dokumentacije nove knjižnične zgrade, Knjižnica je u suradnji s Gradom Koprivnicom pozvala građane da se uključe u osmišljavanje koncepta i sadržaja nove knjižnične zgrade. Tijekom ljeta 2016. godine u Knjižnici je provedena akcija anketiranja korisnika, ali i svih drugih zainteresiranih građana, pod nazivom *U novoj zgradi knjižnice želim...*, u kojoj je sudjelovalo oko 250 djece, mladih i odraslih te je prikupljeno preko 400 prijedloga i želja o konceptu buduće knjižnične zgrade. Sudionici ankete ispisivali su svoje prijedloge na pripremljene obrasce te su se, po želji, fotografirali s njima. Sve tako nastale fotografije objavljene su na FB-stranici Knjižnice, u posebnoj mapi, i dostupne su na poveznici https://www.facebook.com/174046106792/photos/?tab=album&album_id=10153528295571793.

Rezultati ankete pokazali su kako građani odlično prepoznaju aktualne probleme koje Knjižnica ima i vrlo su senzibilizirani za njih, osobito za one vezane uz manjak i nepristupačnost prostora kao glavnu prepreku u radu i razvoju. Pokazalo se da ispitanici izvrsno uočavaju i povezanost usluga koje trebaju i žele imati u Knjižnici s prostorom i opremom kao temeljnim preduvjetima da bi se te usluge mogle pružati. Anketa je također dala svojevrsnu potvrdu knjižničarima da su „na istom tragu” sa svojim korisnicima, tj. da dobro prepoznaju potrebe i očekivanja građana od Knjižnice. Uočena je znatna podudarnost između prijedloga sadržaja nove knjižnice kakve predlažu građani Koprivnice i prijedloga iz *Programske osnove za novu zgradu knjižnice* koju su izradili knjižničari, a koja je nastala na temelju međunarodnih smjernica¹⁵ te koncepata suvremenih europskih i svjetskih knjižnica, kao i najnovijih hrvatskih iskustava i prostornih rješenja izvedenih u narodnim knjižnicama.

Kao zajednički nazivnik cijele ankete moglo bi se istaknuti doživljavanje knjižnice od strane većine ispitanika kao sigurnog, slobodnog i udobnog, svima pristupačnog i dostupnog mjesta susreta, druženja, mogućnosti, učenja i istraživanja. Uz dovoljno velik, atraktivan i ugodan prostor koji će omogućiti otvoren pristup i maksimalnu dostupnost svoj građi koju knjižnica posjeduje te pružanje raznih usluga vezanih uz učenje, stvaranje, ali i druženje, neobavezan boravak i uživanje u čitanju, ono što mladi ispitanici najviše ističu da bi željeli u novoj zgradi jesu ponajprije nove usluge povezane sa suvremenim multimedijalnim tehnologijama. Većina sudionika ankete željela bi još veću raznolikost i raspoloživost novih tehnologija – otvorenost suvremenim medijima i načinima prijenosa informacija, omogućavanje dostupnosti tehnologije svima, i to ne samo u smislu korištenja već i edukacije.

Sudionici ankete, posebno mladi, zainteresirani su za to da se u novoj knjižnici omoguće i neki novi sadržaji, kojih sada u gradu uopće nema, a koji su kompatibilni upravo s knjižnicom. Tako je predloženo da se u budućoj zgradi Knjižnice uredi npr. minizvezdarnica i planetarij s teleskopom. Upravo taj prijedlog naišao je na iznimnu podršku najšire zajednice, što pokazuje najveći broj „lajkova“ koje je osvojio na *Facebook*-stranici Knjižnice među svim objavljenim fotografijama prijedloga i želja za novu knjižnicu. Još neki prijedlozi koje su mladi korisnici dali vezano uz sadržaje u novoj knjižnici bili su uređenje javno dostupnog glazbenog i filmskog studija za snimanje i montažu, prostora za filmske projekcije, prostora za sviranje, pjevanje, ples, slušanje i izvođenje glazbe, prostora za znanstvena istraživanja i umjetničko stvaranje. Navedeni prijedlozi mladih korisnika na tragu su ideja samih knjižničara, temeljenih na suvremenih trendovima razvoja narodnih knjižnica u svijetu i potrebama odgovora na izazove koje 21. stoljeće postavlja pred knjižničnu djelatnost. To se prvenstveno odnosi na multimedijalnost suvre-

¹⁵ IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin ; [s engleskog prevela Irena Kranjec]. 2. hrvatsko izd. (prema 2. izmijenjenom izd. izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.

menih knjižnica, koje u svojim prostorima imaju uređene i različite inovativne laboratorije, popularno nazvane *maker space*, koji su opremljeni najsuvremenijom tehnologijom i promoviraju prirodne i tehničke znanosti, kreativnost i inovativnost, posebno u STEM-području.

5. Zaključak

Rezultati i iskustvo provođenja programa kao što je *Mladi za mlade* nedvojbeno pokazuju kolika je potreba mladih za mjestom i prostorom u gradu u kojem će se moći neformalno susretati i družiti sa svojim vršnjacima, ali i afirmirati u društvu, pokazati u čemu su dobri i uspješni, koliko vrijede i kako mogu doprinijeti boljem i kvalitetnijem životu cijele zajednice. Knjižnica kao sigurno, neutralno, prijateljsko i gostoljubivo mjesto koje mladi dobro poznaju, gdje se dobro osjećaju i gdje su uvijek dobrodošli, omogućava im da se u takvu okruženju osjećaju prihvaćenima, da budu prirodni, spontani i opušteni, da razvijaju talente i predstavljaju svoje uspjehe na najbolji mogući način. Nova zgrada gradske knjižnice u Koprivnici trebala bi napokon osigurati dovoljno namjenski uređenog i opremljenog prostora ne samo za knjižničnu građu i tehnološku opremu već i za različite manifestacije i aktivnosti poput programa *Mladi za mlade*, kroz koje knjižnica u punom smislu ostvaruje svoju misiju središnje točke i mjesta susreta u zajednici, otvorenog i dostupnog svima.

Knjižnica treba i nadalje, kao što to i sada čini, kroz svoje usluge i programe djelovati kao pozitivna alternativa za mlade, sigurno mjesto koje uz ugodan prostor i zanimljive sadržaje i programe nudi i uključenost, osjećaj pripadnosti i dobrodošlice, prihvaćenost i razumijevanje.¹⁶ U tom smislu očekuje se i da će nova knjižnična zgrada u Koprivnici biti transparentna, privlačna, inspirativna i inovativna, slobodna, otvorena i dostupna¹⁷ te da će ne samo osigurati prostor za knjižnične zbirke već prije svega i dalje biti ono što ova knjižnica i danas jest, samo u boljim prostornim uvjetima: mjesto susreta, komunikacije i igre gdje se nove tehnologije jednako približavaju svima, bez razlike; mjesto u kojemu se ugodno i korisno provodi slobodno vrijeme, osiguravaju uvjeti za cjeloživotno učenje, koje pruža kvalitetne uvjete za osobni razvoj pojedinca, ali i mjesto susreta i komunikacije pojedinaca i različitih društvenih grupa, koje doprinosi razvijanju osjećaja lokalne i globalne pripadnosti te podizanju kvalitete života građana i zajednice općenito.¹⁸

¹⁶ Sabolović-Krajina, Dijana. Korisnici u fokusu suvremene knjižnice: promjena paradigme na primjeru Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica. // Svezak 17, 17(2015), str. 10–11.

¹⁷ Sabolović-Krajina, Dijana. Narodna knjižnica kao središte lokalne zajednice u suvremenom društvu : doktorski rad. Zagreb : Filozofski fakultet, 2016. Str. 61-63. [citirano: 11.2.2017.] Dostupno na <http://darhiv.ffzg.unizg.hr/6373/1/doktorski%20rad%20dijana%20sabolovic%20krajina.pdf>.

¹⁸ Novljan, Silva. Načrtovanje prostora za knjižnično dejavnost v lokalni skupnosti. // Načrtovanje gradnje in opreme knjižnic / Silva Novljan, Robert Potokar, Rajko Slokar. Premišljeno načr-

IZVORI I LITERATURA

IZVORI – ARHIVSKA GRAĐA

- Knjižnica i čitaonica Fran Galović : O Knjižnici [citirano: 2017-02-11]. Dostupno na <http://www.knjiznica-koprivnica.hr/knjiznica/>
- Knjižnica i čitaonica Fran Galović : Nagrade i priznanja [citirano: 2017-02-11]. Dostupno na <http://www.knjiznica-koprivnica.hr/knjiznica/defaultcont.asp?id=25&n=2>
- Knjižnica i čitaonica Fran Galović : Izvješće o radu u 2015. godini [citirano: 2017-02-11]. Dostupno na http://www.knjiznica-koprivnica.hr/knjiznica/dokumenti/IZVJESCE_O_RADU_KNJIZNICE_U_2015_GODINI.pdf
- Programska osnova za novu zgradu Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica : Multimedijalna knjižnica za Koprivnicu 21. stoljeća : mjesto znanja, socijalne osjetljivosti i međugeneracijske solidarnosti / Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica, 2016. (neobjavljeno).

LITERATURA

- IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin ; [s engleskog prevela Irena Kranjec]. 2. hrvatsko izd. (prema 2. izmijenjenom izd. izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.
- Jarnjak, Suzana; Dolores Vrbanić; Ljiljana Vugrinec. Program „Mladi za mlade“ u koprivničkoj gradskoj Knjižnici. // Svezak 18, 18(2016), 20.
- Knjižnice i čitaonice grada Koprivnice 1650.–2010. : Spomenica Knjižnice i čitaonice «Fran Galović» Koprivnica / glavna urednica Dijana Sabolović-Krajina. Koprivnica : Knjižnica i čitaonica «Fran Galović» Koprivnica, 2010.
- Morić, Domagoj ; Tamara Puhovski. Rad s mladima - definicije, izazovi i europska perspektiva. Zagreb: Agencija za mobilnost i programe Europske unije, 2012. [citirano: 2017-05-01]. Dostupno na http://arhiva.mobilnost.hr/prilozi/05_1340010259_Istrazivanje_o_radu_s_mladima_final.pdf
- Novljan, Silva. Načrtovanje prostora za knjižnično dejavnost v lokalni skupnosti. // Načrtovanje gradnje in opreme knjižnic / Silva Novljan, Robert Potokar, Rajko Slokar. Premišljeno načrtovanje gradnje in opreme knjižnic / William W. Sannwald. Ljubljana : Narodna in univerzitetna knjižnica, 2001. Str. 57–80.
- Ožić Bašić, Dina. Svjetionici urbanog horizonta. // Narodne knjižnice za sadašnjost i budućnost: koncepti, arhitektura, tehnologija : zbornik radova / 5. savjetovanje za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj, Lovran, 3.–6. listopada 2007. ; [urednica Ljiljana Črnjar]. Rijeka : Gradska knjižnica, 2009. Str. 68–81.

tovanje gradnje in opreme knjižnic / William W. Sannwald. Ljubljana : Narodna in univerzitetna knjižnica, 2001. Str. 60.

- Sabolović-Krajina, Dijana. Narodna knjižnica kao središte lokalne zajednice u suvremenom društvu : doktorski rad. Zagreb : Filozofski fakultet, 2016. [citirano: 11.2.2017.] Dostupno na <http://darhiv.ffzg.unizg.hr/6373/1/doktorski%20rad%20dijana%20sabolovic%20krajina.pdf>
- Sabolović-Krajina, Dijana. Korisnici u fokusu suvremene knjižnice: promjena paradigme na primjeru Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica. // Svezak 17, 17(2015), 10–11.
- Smjernice za knjižnične usluge za mladež / glavna urednica Ana Barbarić. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2009.
- Standardi za narodne knjižnice : čl. 39–41. // NN, 58(1999).
- Stričević, Ivanka ; Srećko Jelušić. Knjižnične usluge za mlade : modeli i koncepti. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 53, 1(2010), str. 1–34.
- Štefančić, Vesna. Kult(ura) mladocentričnosti. // Mladi i društvo – pitanje identiteta / urednica Emina Bužinkić. Zagreb : Mreža mladih Hrvatske : Croatian Youth Network, 2010. Str. 10–15. [citirano: 2017-05-01] Dostupno na http://www.mmh.hr/files/ckfinder/files/MMH_biltenWEBOK.pdf
- Vugrinec, Ljiljana. Lokacije i adaptacije Knjižnice i čitaonice «Fran Galović» Koprivnica od 1945. godine do danas. // Knjižnice i čitaonice grada Koprivnice 1650.–2010. : spomenica Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica / glavna urednica Dijana Sabolović-Krajina. Koprivnica : Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica, 2010. Str. 172–189.
- Vugrinec, Ljiljana. Program „Mladi za mlade“ u knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica kao primjer djelovanja knjižnice u zajednici [citirano: 2017-01-25]. // HKD Novosti, 70 (2016). Dostupno na <http://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/1245>